

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 21/2019. (VI. 26.) AB HATÁROZATA

a Kúria Kvk.II.37.706/2019/4. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapításáról és megsemmisítéséről

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Schanda Balázs* alkotmánybíró párhuzamos indokolásával és *dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó* alkotmánybíró különvéleményével – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Kúria Kvk.II.37.706/2019/4. számú végzése alaptörvény-ellenes, ezért azt megsemmisíti.

Az Alkotmánybíróság elrendeli e határozatának közzétételét a Magyar Közlönyben.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. A Fidesz-Magyar Polgári Szövetség (székhely: 1062 Budapest, Lendvay utca 28.), az Európai Parlament tagjainak 2019. évi választásán a Kereszténydemokrata Néppárttal (székhely: 1141 Budapest, Bazsarózsa utca 69.) nyilvántartásba vett közös listát állító jelölő szervezet (a továbbiakban együtt: FIDESZ-KDNP), jogi képviselő útján eljárva az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a és a választási eljárásról szóló 2013. évi XXXVI. törvény (a továbbiakban: Ve.) 233. §-a alapján a Kúria 2019. június 6-án meghozott Kvk.II.37.706/2019/4. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panaszra okot adó ügyben a Kúria a Nemzeti Választási Bizottság 56/2019. számú határozatát és az Fővárosi Választási Bizottság 6/2019. (IV. 15.) számú határozatát megváltoztatta, a kérelmező kifogásának részben helyt adott és megállapította, hogy a FIDESZ-Magyar Polgári Szövetség és a Kereszténydemokrata Néppárt (a továbbiakban: FIDESZ-KDNP) 2019. április 8. napján – megtévesztő tájékoztatásával – megsértette a Ve. 2. § (1) bekezdés e) pontját.
- [3] A jelen alkotmányjogi panasz előzményéhez tartozik, hogy a Kúria – két eredményes alkotmányjogi panaszt követően – másodszor megismételt eljárásban hozott döntést.
- [4] A kúriai felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás értelmében 2019. április 8-án 18 óra 38 perckor Budapesten, a Kálvin téri aluljáróban rögzített videofelvétel alapján a FIDESZ-KDNP aktivistái aláírásokat gyűjtöttek. A videofelvétel alapján a FIDESZ-KDNP logóival ellátott kihelyezett pulton a „Nekünk Brüsszelben is Magyarország az első! Május 26.” felirat szerepel, a pultron elhelyezett aláírásgyűjtő lapok fejrészen a „Támogatom Orbán Viktor programját, állítsuk meg a bevándorlást!” felirat olvasható, az aktivisták a videót készítő személy kérdésére pedig többször is azt állították, hogy az aláírásgyűjtő lapokon a FIDESZ-KDNP számára a 2019. május 26. napjára kitűzött európai parlamenti képviselők választására a jelöltállításához szükséges aláírásokat gyűjtik. Ugyanakkor az a tájékoztatás is elhangzik, hogy az aláírásgyűjtést nem a jelöltállítás érdekében végzik.
- [5] 1.2. 2019. április 11-én a kérelmező kifogást nyújtott be a Nemzeti Választási Bizottsághoz (a továbbiakban: NVB) a hozzá eljuttatott videofelvétel miatt. Álláspontja szerint a videofelvételen szereplő aktivisták állításuk ellenére nem a Ve. szerinti ajánlóíven, és ezért valójában nem az európai parlamenti választásokon való jelöltállítás céljából gyűjtöttek aláírásokat, megtévesztően jártak el, amellyel megsértették a Ve. 2. § (1) bekezdés a) pontjában foglalt, a választás tisztaságának megóvására, valamint a 2. § (1) bekezdés e) pontjában foglalt, jóhiszemű és rendeltetésszerű joggyakorlásra vonatkozó választási eljárási alapelveket, továbbá a Ve. 120. § (1) bekezdésében foglaltakat, amely szerint jelöltet ajánlani ajánlóíven lehet. Az NVB a kifogást áttette a Fővárosi Választási Bizottsághoz (a továbbiakban: FVB).

- [6] Az FVB a 6/2019. (IV. 15.) számú határozatában a kifogást elutasította a jogsértés hiányára utalással. Megállapította, hogy az aláírásgyűjtés nem volt jogsértő, az adott tájékoztatás ellentmondó volt, de a helyes információ is többször elhangzott, a téves információk a felvétel készítőjét sem tévesztették meg.
- [7] A kérelmező fellebbezést nyújtott be. Érintettségének igazolásául előadta, hogy olyan jelölő szervezet, amelynek listáját a 2019-es európai parlamenti választásokra az NVB 44/2019. számú határozatával nyilvántartásba vette. Az NVB az 56/2019. számú határozatával a fellebbezést érdemi vizsgálat nélkül elutasította a kérelmező ügyben való érintettségének hiányára hivatkozással.
- [8] A kérelmező a bírósági felülvizsgálati kérelmében az NVB határozatának megváltoztatását és elsődlegesen annak megállapítását kérte, hogy a FIDESZ-KDNP aktivistái megsértették a Ve. 2. § (1) bekezdés c) és e) pontjait, másodlagosan pedig az FVB határozatának helybenhagyását kérte. A Kúria 2019. április 26. napján meghozott Kvk.II.37.515/2019/2. számú döntésében az NVB 56/2019. számú határozatát és az FVB 6/2019. (IV. 15.) számú határozatát megváltoztatta, az indítványozó (felülvizsgálati kérelmével módosított) kifogásának részben helyt adott és megállapította, hogy a FIDESZ-KDNP a tényállásban írt magatartásával megsértette a jóhiszemű és rendeltetésszerű joggyakorlás alapelvét.
- [9] 1.3. A FIDESZ-KDNP alkotmányjogi panaszja folytán eljáró Alkotmánybíróság a 2019. május 7-én meghozott 16/2019. (V. 14.) AB határozatban (a továbbiakban: Abh1.) megállapította a Kúria végzésének alaptörvény-ellenességét és megsemmisítette azt, továbbá alkotmányos követelményként állapította meg: a Ve. 228. § (2) bekezdése értelmezésénél és alkalmazásánál az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből következő alkotmányos követelmény, hogy a Kúria előtt folyamatban lévő felülvizsgálati ügyben az ellenérdekű fél számára a nyilatkozattétel lehetőségét biztosítani kell.
- [10] A Kúria a megismételt eljárásban úgy határozott, hogy „az Alkotmánybíróság határozatában foglalt – kifogással támadott jelölő szervezeti magatartás jogi minősítésére, választási eljárási alapelv érvényre jutását kizáró jogi érvelésére vonatkozó – döntésére figyelemmel azt kellett megállapítania, hogy a jelen esetre vonatkozóan a FIDESZ-KDNP jelölő szervezet kampánytevékenységének gyakorlása során – a véleménynyilvánítási szabadságra tekintettel – nem követett el jogsértést.”
- [11] E döntés ellen a kérelmező nyújtott be alkotmányjogi panaszt. Eszerint a Kúria e döntése – annak indokolására figyelemmel – sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát, mert a Kúria a felülvizsgálati kérelemben foglaltakat érdemben nem vizsgálta.
- [12] 1.4. Az Alkotmánybíróság a 18/2019. (VI. 12.) AB határozatával (a továbbiakban: Abh2.) megállapította, hogy a Kúria Kvk.II.37.628/2019/4. számú végzése alaptörvény-ellenes, ezért azt megsemmisítette. A határozat értelmében a Kúria megismételt eljárásban hozott végzése az NVB döntésének megváltoztatását, és az FVB döntésének helybenhagyását lényegében nem indokolta, hanem
- egyrészt minden indokolás, a tényállásnak a vélemény szabadság tükrében való mérlegelése nélkül utalt arra, hogy a FIDESZ-KDNP adatszerzése megtévesztő volt,
 - másrészt szintén minden további indokolást mellőzve úgy foglalt állást, hogy „A Kúriának a [34] bekezdésben írtak fenntartása és hangsúlyozása mellett az Alkotmánybíróság határozatában foglalt – kifogással támadott jelölőszervezeti magatartás jogi minősítésére, választási eljárási alapelv érvényre jutását kizáró jogi érvelésére vonatkozó – döntésére figyelemmel azt kellett megállapítania, hogy a jelen esetre vonatkozóan a FIDESZ-KDNP jelölő szervezet kampánytevékenységének gyakorlása során – a véleménynyilvánítási szabadságra tekintettel – nem követett el jogsértést”,
 - harmadrészt nem fordított figyelmet arra, hogy a végzés indokolása összhangban álljon annak rendelkező részével.
- [13] A második megismételt eljárásban a Kúria a Kvk.II.37.515/2019/2. számú ügyben kifejtetteket megerősítve hangsúlyozta, hogy a jelölő szervezeteket támogató, a jelölő szervezet támogatását kifejező aláírásgyűjtés általában véve nem jogsértő, megengedett, csak a választópolgárnak pontosan tudnia kell, hogy aláírása milyen célt szolgál, és adatait milyen célból használják fel. Ha azonban a választópolgár az adatai felhasználásával a jelölő szervezet aktivistái által adott megtévesztő tájékoztatás miatt nincs tisztában, az jogsértő helyzetet eredményez. A Kúria tehát a véleménynyilvánítás szabadságának lényeges magjaként tiszteletben tartja a jelölő szervezetek és a választópolgárok közötti szabad politikai kommunikáció tartalmát, azonban e tevékenység – annak módja miatt – addig élvezi a véleménynyilvánításhoz való jog alkotmányos védelmét, amíg jogszerűtlensége okán nem akadályozza a jóhiszemű és rendeltetésszerű joggyakorlás választási alapelvnek, mint alkotmányos

értéknek az érvényesülését. Ellenkező esetben, ahogy az jelen ügyben is megállapítható, a Kúria által megállapított jogsértés a véleménynyilvánításhoz való jog szükséges és arányos korlátozásának minősül. Rámutatott a Kúria arra, hogy jelen ügyben egyszeri esetet vizsgálva állapított meg jogsértést, azt az aktivisták magatartásához kötötte, az ellentmondásos tájékoztatásuk miatt. A jogsértés megállapítása további jogkövetkezmények (bírság, eltiltás) alkalmazása nélkül csupán jelzés értékű döntésnek minősül, amely egyúttal felhívja valamennyi jelölő szervezet figyelmét a hasonló helyzetekben elvárt magatartásra (indokolás [47]-[48]).

- [14] 2. Az alkotmányjogi panasz utal az Abh1.-re, ennek értelmében a politikai szervezet – a kampányban jelölő szervezet – és támogatói vagy választói közötti kommunikáció az Alaptörvény IX. cikkében biztosított véleménynyilvánítás szabadsága mint kommunikációs alapjog által védett körbe tartozik. A panasz értelmében az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésében foglalt alapvető jog tekintetében a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség igazolható, mivel a Kúria az Alaptörvény IX. cikkében biztosított jogok alkotmányos tartalmát elmulasztotta érvényre juttatni, az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében foglalt mérlegelési tesztet nem végezte el, hanem a Ve. egyes rendelkezéseit alkotmányos értéknek nyilvánítva csak formálisan próbált megfelelni az Alaptörvényből és az Alkotmánybíróság határozataiból következő kötelezettségének. A Kúria érdemi indokolás nélkül állapította meg, hogy az Alaptörvényben nem szereplő, abból nem levezethető eljárási alapelvek alkotmányos értéknek minősülnek. A Kúria túllépte a jogszabályok értelmezési tartományának alkotmányos kereteit. A panasz értelmében alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vet fel, hogy a Ve. 2. § (1) bekezdésében foglalt alapelvek alkalmazása megengedhető-e az Alaptörvényben foglalt jogok sommás értékelésen alapuló, érdemi érvelés nélkül történő korlátozása, vagyis törvényi alapelvekre hivatkozással indokolható-e bármely alapvető jog, a jelen esetben az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdése korlátozása.
- [15] A panasz részletesen kifejti, hogy a Kúria végzésében hivatkozott 18/2008. (III. 12.) AB határozat nem alkalmazható, mert az olyan esetre vonatkozott, amikor a népszavazási kezdeményezők valódi szándék nélkül kezdeményeztek kérdés-hitelesítési eljárásokat. A jelen esettel ez nem hozhat összefüggésbe, mert még a Kúria sem állít többet, a panasz szerint azt is alaptalanul, hogy az indítványozó képviseletében eljáró személyek egy, a helyzettel tisztában lévő, aláírásgyűjtő ívet kitölteni nyilvánvalóan nem óhajtó személynek adtak megtévesztésre alkalmas tájékoztatást. A rendeltetésszerű joggyakorlás sérelme választási eljárásban csupán a jogsértés elvont lehetőségének pusztá felmerülése alapján nem állapítható meg. A Kúriának a felvételen elhangzottakat összefüggéseiben, előzményeiben kellett volna vizsgálnia. A jelen eseten fogalmilag kizárt a választók megtévesztése. A Kúria sem állítja azt, hogy az indítványozó bárkit megtévesztett volna, csak egy konkrét esetre hivatkozik, ott is csak a panasz szóhasználata szerint „potencialításra” alapozottan teszi ezt. A felvételen szereplő személyek nem törekedtek megtévesztésre. Mindezek miatt a Kúria a Ve.-ben szereplő alapelvek kiterjesztő értelmezést adott, a panasz tartalma szerint a téves, vagy ellentmondásos (de nem megtévesztő) tájékoztatást is a Ve. e szabályának hatálya alá vonta.
- [16] 3. A panasz értelmében a Kúria végzése ellentétes az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésével is.
- [17] A Kúria a Ve.-ben foglalt követelményeken túlmenően további feltételeket állapított meg jogértelmezéssel, ezzel valójában jogalkotást végzett. A jogalkalmazó nem írhatja felül a jogszabály tartalmát, és nem mehet szembe az Alkotmánybíróság határozatában foglaltakkal. A Ve. vonatkozásában az Alkotmánybíróság már megállapította, hogy a Kúria nem jogosult arra, hogy jogértelmezés formájában a Ve.-t kiegészítse a törvényben nem szereplő feltételek előírásával.
- [18] A tisztességes eljárás sérelmének másik aspektusa a panasz szerint, hogy a Kúria a megismételt eljárásában, majd a második megismételt eljárásban kereste meg az indítványozót a jogszabályoknak megfelelő módon annak érdekében, hogy az indítványozó nyilatkozatot tegyen. A panasz szerint a jelölő szervezetek a jogszabályban előírt nyomtatványon adták meg azt az elektronikus levelezési címet, melyet a választási eljárás során a választási szervekkel kapcsolattartásra használnak (a jelen esetben ez a valasztas2018@fidesz.hu). Tekintettel a rövid határidőkre ezt az e-mail címet az indítványozó folyamatosan figyelemmel kíséri a panasz szerint, ám a Kúriától nem érkezett nyilatkozattételre felhívó megkeresés erre a címre. A panasz utal arra, hogy a Kúria másik eljárásában a megadott e-mail címen keresztül hívta fel nyilatkozat megtételére (Kvk.1.37.640/2019/2.). A Kúria is meghatározott e-mail címre fogad el beadványokat (ez a valasztasifelulvizsgalat@kuria.birosag.hu cím). A Kúria a felhívását nem a bejelentett levelezési címre küldte meg és ezért csak formálisan teljesítette az alkotmányos követelménynek minősülő, a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 2. § (6) bekezdése szerinti kötelezettségét.

- [19] A Kúria a döntése meghozatala során a végzése indokolása szerint ugyanakkor értékelte azt, hogy az indítványozó kétszeri felhívás ellenére sem nyilatkozott, és ehhez azt a jogkövetkezményt fűzte, hogy a bizonyítékként elé tárt videofelvételnek az adatvédelmi tájékoztató felmutatására vonatkozó részét figyelmen kívül hagyta és úgy ítélte meg, hogy a tájékoztató felmutatása tényéből nem volt megállapítható, hogy a tájékoztató alkalmas volt-e „az aktivisták megtévesztő tájékoztatásának tisztázására, korrigálására”. A panasz szerint a nyilatkozattételre felhívás szabályszerűsége kétséges, melyből az indítványozóra nézve hátrányos jogkövetkezmény származott, mivel nyilatkozata hiányában a Kúria kétséget kizáróan nem bizonyított tényt értékelt a terhére.
- [20] 4. A panasz azzal is érvel, hogy önmagában az a tény, hogy a Kúria mindhárom végzésében ragaszkodott az első végzésben foglaltakhoz, önmagában felveti a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét. A Kúria harmadik végzése az első kettőhöz nyúlt vissza, azok indokolása nagyfokú hasonlóságot mutat, azt a meggyőződést alakítja ki a jogkövető polgárokban, hogy a Kúria az ügyben először a jogsértés megállapításról hozott döntést, és csak azután keresett hozzá jogi érveket, ezt követően törekedett csak az érdemi döntés alátámasztására. A Kúria jelen ügyben támadott végzése végén található megjegyzések, a Kúria eljárása, és az eltérő döntéseket tartalmazó végzések szövegazonossága összességében alappal veti fel a panasz szerint a pártatlanság hiányát is a Kúria oldalán, ami a tisztességes eljárásához való jog sérelmét jelenti.

II.

- [21] Az Alaptörvény érintett rendelkezései szerint:

„IX. cikk (1) Mindenkinek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához. [...]

„XXVIII. cikk

(1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelességeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, észszerű határidőn belül bírálja el.

[...]

(7) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.”

III.

- [22] 1. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése szerint az Alkotmánybíróság az ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban eljárva dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról. A (2) bekezdés szerint a tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. §-ok szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. §-ok szerinti feltételeket.
- [23] Az indítványozó mint a választási kampányban a Kereszténydemokrata Néppárttal közös listát állító jelölő szervezet érintettnek minősül, mert a kúriai döntés közvetlen rendelkezést tartalmaz rá.
- [24] Az alkotmányjogi panasz előterjesztésének határidejét a Ve. 233. §-a rögzíti. Eszerint a választási szerv határozatával kapcsolatos jogorvoslati eljárásban hozott bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz a sérelmezett döntés közlésétől számított három napon belül nyújtható be az Alkotmánybírósághoz. A Ve. 10. §-a szabályozza a határidők számítását, mely szerint a Ve.-ben szabályozott határidők jogvesztők, a határidő annak utolsó napján 16 órakor jár le és a 16 órát követően teljesített eljárási cselekményt a következő napon teljesítettnek kell tekinteni.
- [25] A döntést a Kúria 2019. június 6-án közölte a jelölő szervezetekkel telefaxon és – nem a jelölő szervezetek által a választási eljárásban kapcsolattartásra megadott címre – elektronikus dokumentum formájában. Az elektronikus dokumentumként az alkotmányjogi panasz szerint 2019. június 9. napján a valasztasifelulvizsgalat@kuria.birosag.hu címre küldött alkotmányjogi panaszt a Kúria 2019. június 11-i dátummal érkezett.
- [26] Mivel a Ve. 10. §-a és 233. §-a alapján felmerült az indítvány elkésztsége, az Alkotmánybíróság 2019. június 11-én kelt végzésében nyilatkozattételre hívta fel a Kúriát az alkotmányjogi panasz benyújtásának körülményeit illetően. A Kúria 2019. június 13-i válasza szerint a panaszt 2019. június 8-án küldték meg a Kúriára, a megfelelő e-mail címre. Mindezekre tekintettel megállapítható, hogy az indítvány határidőben érkezettnek minősül.

- [27] 2. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. Az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának vizsgálata során az Alkotmánybíróság a bírói döntés mellett figyelemmel volt a Kúria által alkalmazott jogszabályra is.
- [28] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában részletesen ismerteti a választási szervek és a Kúria döntéseinek körülményeit, amelyet az Alaptörvény számos rendelkezésébe ütközőnek tart.
- [29] Alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, hogy a Ve. törvényi alapelveit (jóhiszemű, rendeltetésszerű joggyakorlás) értelmezéssel a bíróság kiegészítheti-e oly módon, hogy abba beletartozik a téves, vagy ellentmondásos tájékoztatás is megtévesztés nélkül, miként az is, hogy a Ve. alapelvét bíróság alaptörvényi jelentőségűvé minősítheti-e, illetve ezt követően összemérheti-e az Alaptörvényben biztosított alapjogokkal.
- [30] Alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés továbbá, hogy a Kúria korábban alaptörvény-ellenesség miatt megsemmisített határozatával lényegében azonos tényállás alapján, azonos rendelkező résszel meghozott újabb határozata összhangban van-e az Alaptörvénnyel?
- [31] Végül alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, hogy a kapcsolattartásra jogszabály előírásának megfelelően bejelentett cím helyett más címre küldött felhívás eleget tesz-e az Abh1.-ben írt alkotmányos követelménynek, illetve ilyen esetben a nyilatkozattétel elmaradásához fűződhet-e jogkövetkezmény.
- [32] Az Alkotmánybíróság tanácsa az alkotmányjogi panaszt 2019. június 13-án befogadta.

IV.

- [33] Az alkotmányjogi panasz megalapozott.
- [34] 1. Az Alkotmánybíróság az Abh1.-gyel megsemmisítette a Kúria Kvk.II.37.706/2019/4. számú határozatát. A megsemmisített és a most vizsgált határozat csekély nyelvtani eltérés mellett lényegében ugyanúgy rendelkezik: a Kúria ugyanazon eljáró tanácsa megváltoztatja az NVB 56/2019. számú határozatát, valamint az FVB 6/2019. (IV. 15.) számú határozatát, és megállapítja, hogy a FIDESZ-KDNP 2019. április 8. napján megtévesztő tájékoztatásával megsértette a Ve. 2. § (1) bekezdés e) pontját, vagyis a jóhiszemű és rendeltetésszerű joggyakorlás elvét. A két rendelkező rész azonos jogcímen azonos megállapítást tesz.
- [35] A két végzés rendelkező részének szintén azonos a jogalapja: a két tényállás között lényeges különbség nincs. A korábbi végzés szerint: „az aktivisták a videót készítő személy kérdésére pedig többször is azt állították, hogy az aláírásgyűjtő lapokon a FIDESZ-KDNP számára a 2019. május 26. napjára kitűzött európai parlamenti képviselők választására a jelöltállításokhoz szükséges aláírásokat gyűjtik”. A most vizsgált végzés pedig azt állapítja meg, hogy „A fenti helyszínen és körülmények között videót készítő személy kérdésére a jelenlévő jelelő szervezeti aktivisták (húszeszes aláírást gyűjtenek-e, az aláírással az európai parlamenti választásra lehet-e delegálni kérdésre) többször is azt állították, hogy az aláírásgyűjtő lapokon a FIDESZ-KDNP számára a 2019. május 26. napjára kitűzött európai parlamenti képviselők választására a jelöltállításhoz szükséges aláírásokat gyűjtik. E mellett elhangzott az a tájékoztatás is, hogy az aláírással Orbán Viktor migrációellenes programját lehet támogatni”. A különbség tehát mindössze annyi, hogy a most vizsgált határozat már rögzíti az aláírásgyűjtés tényleges céljára utaló tájékoztatás célját is.
- [36] Az újabb végzés további indokolása az Abh1.-ben írtaknak megfelelően a tényállást formálisan már a véleménynyilvánítás szabadságának kontextusában vetette össze a Ve. 2. § (1) bekezdés e) pontjában írt alapelvvel. Ennek során a tényállásban megállapítottakat úgy értékelte, hogy „a jelölő szervezet videofelvételén látható, aktivisták általi ellentmondásos kommunikációja megtévesztő, ezért sérti a Ve. 2. § (1) bekezdés e) pontja szerinti jóhiszemű és rendeltetésszerű joggyakorlás követelményét” (Indokolás [36]). Az indokolás kitér arra is, hogy a Kúria eljáró tanácsa ezt annak ellenére állapította meg, hogy „az aktivisták által használt aláírásgyűjtő ív nem volt azonos a hivatalos ajánlóívvvel”, illetve „elhangzott a helyes tájékoztatás is” (Indokolás [37]). A Kúria végzése szerint „[a] Kúria értékelte azt is, hogy a videofelvétel végén látható, többszöri kérésre átadott adatvédelmi tájékoztató pontos tartalma a felvétel alapján nem kivehető, nem azonosítható, ugyanakkor a FIDESZ-KDNP a Kúria kétszeri felhívása ellenére az ügyben nem tett nyilatkozatot. Ennek következtében a Kúria nem ismerhette meg ennek a tájékoztatónak a tartalmát, így az sem volt az értékelés körébe vonható, hogy az adott adatvédelmi tájékoztató alkalmas volt-e az aktivisták megtévesztő tájékoztatásának tisztázására, korrigálására. Ezért a Kúria nem tudta a jelölő szervezet javára értékelni ennek az adatvédelmi tájékoztatónak a felmutatását,

mivel nem tudható, hogy az a „húszezres aláíráshoz” vagy a szimpátia aláíráshoz kapcsolódott, és kellő tájékoztatást nyújtott” (Indokolás [39]).

- [37] 2. Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja szerint az Alkotmánybíróság alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. Ennek érdekében vizsgálja, hogy a rendes bíróság döntésében alkalmazott jogértelmezés megfelel-e az Alaptörvény 28. cikkében megfogalmazott szabályoknak, vagyis hogy az eljáró bíróság, jelen esetben a Kúria tanácsa a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezte-e, abból a feltételezésből kiindulva, hogy a jogszabályok a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak. Az Alaptörvénnyel való összhang megállapíthatósága érdekében az Alkotmánybíróság értelmezi az Alaptörvényt, mégpedig az R) cikk (3) bekezdése figyelembevételével, az alaptörvényi rendelkezések céljával, a Nemzeti hitvallással és történeti alkotmányunk vívmányaival összhangban. Az Abtv. 39. § (1) bekezdése szerint, ha az Abtv. eltérően nem rendelkezik, az Alkotmánybíróság döntése mindenkre nézve kötelező. Az Abtv. a Kúria vonatkozásában ilyen eltérő rendelkezést nem tartalmaz, az Alkotmánybíróság alkotmányjogi panasz folytán hozott megsemmisítő határozata tehát a Kúriára nézve kötelező. Márpedig az Alkotmánybíróság megállapította már, hogy az ellentmondásos tájékoztatás Ve. 2. § (1) bekezdés *e*) pontjába ütközésének megállapítása nincs összhangban az Alaptörvénnyel.
- [38] A Kúria eljáró tanácsa azonos tényállás és azonos jogcím alapján a megismételt eljárásban a korábban megsemmisített végzésével azonos végzést hozott. Az újabb végzése túllépte a rendes bíróságok hatáskörét, önkényes, visszaélés a bírói függetlenséggel, ezért megsértette az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes bírósági eljáráshoz való alapjogot.
- [39] 3. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Kúria eljáró tanácsa Kvk.II.37.706/2019/4. számú végzésének jogértelmezése is önkényes. A rendelkező része ugyanis azon alapul, hogy a „megtévesztő” és az „ellentmondásos” fogalmakat egyrészt azonos tartalmúnak, másrészt egyaránt a Ve. 2. § (1) bekezdés *e*) pontjában foglalt tilalom hatálya alá tartozónak, és ezért az ott megfogalmazott alapelvbe ütközőnek tekinti. Ez az értelmezés nincs összhangban az Alaptörvény IX. cikkével.
- [40] A „megtévesztő” és az „ellentmondásos” magatartások azonosítása a Ve. hivatkozott alapelvében írtakkal önmagában is a szabály kiterjesztő értelmezése. A jóhiszeműség és a rendeltetésszerűség nem a vizsgált személy vagy szervezet magatartására, hanem az e magatartáshoz vezető szubjektív viszonyulásra vonatkozik. A Ve. szabályának éppen a szubjektív elemek (alanyi oldal) figyelmen kívül hagyásával történt alkalmazása az objektív magatartás megítélésére (tárgyi oldal) lényegében túllép az értelmezés keretein, és ténylegesen új Ve. szabályként érvényesül a végzésben. Arra pedig az Alkotmánybíróság többször felhívta már a Kúria – és ezen belül a végzést hozó tanács – figyelmét, hogy a Ve.-t nem egészítheti ki, mert a bírói függetlenség nem terjed ki a jogszabályok megváltoztatására.
- [41] Nem kevésbé aggályos a két fogalom azonos tartalmúnak tekintése. A megtévesztés fogalmának több jogág, így különösen a büntetőjog és a polgári jog dogmatikája kifinomult értelmezést adott. Ebből annyi a választási eljárások számára is mindenképpen irányadó, hogy a megtévesztés szándékos sőt, kifejezetten célirányos magatartást feltételez (ezt nevezi a büntetőjog egyenes szándéknak). Az ilyen célirányos magatartásnak ráadásul olyannak kell lennie, hogy a megtévesztő jelleg más számára ne legyen nyilvánvalóan felismerhető. A vizsgált esetben a Kúria eljáró tanácsa által megállapított tényállás szerint erről szó nem lehet. Az aktivisták magatartását, az állítólagos „megtévesztést” a felvétel készítője felismerte, hiszen ezen alapult a kifogás maga. Csakhogy a Kúria eljáró tanácsa végzésének tényállása nem más számára nem felismerhető szándékos, sőt, célirányos magatartást ír le. A végzés tényállása szerint jól felismerhetően zavaros, a videofelvétel készítőjének kérdésében foglalt választ megerősítő, és az ennek ellentmondó, viszont a valós helyzetnek megfelelő helyes választ is tartalmazó magatartást ír le.
- [42] Ennek pedig azért van jelentősége, mert az ugyan nem zárható ki, hogy sajátos körülmények esetén a megtévesztő magatartás értelmezhető a Ve. alapelvében szereplő jóhiszeműség megsértéseként, de általános jelleggel ez nem jelenthető ki. Ha ugyanis minden választási kampány során elhangzó kijelentést, magatartást, kampány-szöveget annak megtévesztő voltára hivatkozva össze kellene és lehetne vetni a Ve. 2. cikk (1) bekezdés *e*) pontjával, az a teljes kampány-kommunikációt és ezáltal a politikai küzdelmet bírói kontroll alá helyezné. Ez pedig a kampányt formális jogalkalmazássá változtatná, ami sem nem észszerű, sem nem felel meg a választási szabályok céljának. Ez az oka annak, hogy kampány során a vélemény-nyilvánítás szabadsága jóval

szélesebb körű, mint más esetekben {1/2013. (I. 7.) AB határozat, Indokolás [93]–[94], 5/2015. (II. 25.) AB határozat, Indokolás [23]–[24]}.

- [43] A megtévesztő magatartás törvényi tilalmának a Ve. 2. § (1) bekezdés e) pontjába ütközése tehát esetenként megállapítható lehet. Ennek szükséges, de nem elégséges feltétele, hogy a Ve. szabályában szereplő jóhiszeműség hiánya, vagyis a rosszhiszeműség bizonyítva legyen. A jelen ügyben vizsgált végzés indokolása a jó- vagy rosszhiszeműsége utaló bizonyítéka még csak nem is utal (miként a rendeltetésszerűséget érintőre sem). Az ellentmondásos válaszok sem a szavak általánosan elfogadott jelentése, sem a jogértelmezés szabályai szerint, sem a konkrét tényállás alapján bizonyosan nem tartoznak a Ve. által tiltott magatartások közé, mivel önmagukban, célzat nélkül nem sértik és nem is sérthetik a jóhiszeműség követelményét.
- [44] Figyelemmel arra, hogy a Kúria eljáró tanácsa meg sem kísérelte az ellentmondásos válaszok rosszhiszeműségét igazolni, az adatvédelmi tájékoztatóra utaló felvétel-részt pedig nem vonta értékelése körébe, értelmezése ebben a vonatkozásban sem felel meg az Alaptörvény 28. cikkének, mivel azt feltételezi, hogy a Ve. 2. cikk (1) bekezdés e) pontja nem észszerű célt szolgál. Választási eljárásban hosszadalmas bizonyítási eljárás nem folytatható el, a bizonyítás a kérelmezőt terheli, ezért a kifogásában nem bizonyított (vagy ellentmondásos) tényeket nem lehet a jelölő szervezet hátrányára értékelni. A Ve. 212. § (2) bekezdés b) pontja rögzíti, hogy a benyújtott kifogásnak tartalmaznia kell a jogszabálysértés bizonyítékait, ennek hiányában a kifogást a Ve. 215. § c) pontja alapján érdemi vizsgálat nélkül el kell utasítani. A kifogás tárgyában a választási szerv a Ve. 218. § (1) bekezdése alapján a rendelkezésre álló adatok alapján dönt, vagyis további bizonyítékok felvételére nincs lehetőség. A fellebbezés és a bírósági felülvizsgálat körében a Ve. 225. §-a kimondja, hogy új tények és bizonyítékok felhozhatók, azonban ezeket is a jogorvoslati kérelemmel egyszerre kell benyújtani. A bizonyítási kötelezettség tehát a kérelmezőre esik, és a sikertelen bizonyítás következményei is őt terhelik. A kérelmező a felülvizsgálati kérelmében nem hozott fel új bizonyítékot. A Kúria eljáró tanácsának jogértelmezése tehát az Alkotmánybíróság korábbi határozatával való szembeszegülestől függetlenül is önkényes, mert az abból levont jogi következtetést a korábbi végzéshez képest pontosított tényállás nem támasztja alá, sőt ezt a következtetést éppen kizárja. A Kúria eljáró tanácsának vizsgált végzése ezért megsértette az Alaptörvény IX. cikkében biztosított véleménynyilvánítás szabadságát.
- [45] Az Alkotmánybíróság utal arra, hogy a Kúria Kpkf.IV.37.702/2019/2. számú végzése – amely a Kúria Kvk.II.37.628/2019/4. számú végzésének megsemmisítését követő eljárást határozta meg – félreérthetetlenül azt az iránymutatást adta az új eljárásra, hogy a Kúria végzése feleljen meg az Abh2. indokolása [39] bekezdésének. Az Abh2.-ben az Alkotmánybíróság nem állapított meg alaptörvény-ellenességet a Kúria eljáró tanácsa Kvk.II.37.628/2019/4. számú végzésének rendelkező részét illetően. A végzést azért semmisítette meg, mert annak indokolása hiányos volt, nem indokolta meg a rendelkező részben foglalt döntést. Ehelyett olyan hatást tulajdonított az Abh1.-nek, amely abból közvetlenül nem következik: „[h]a pedig közvetve – a bizonyítékok mérlegelése és az Alaptörvénnyel összhangban álló jogértelmezés alapján ez a helyes döntés, márpedig ez tűnik ki a végzés rendelkező részéből, akkor azt a Kúriának kell megindokolnia, hogy miért találta jogszerűnek az FVB helybenhagyott határozatát.” A Kúria Kpkf.IV.37.702/2019/2. számú végzése sem értelmezhető úgy, hogy az Alaptörvény IX. cikkével már megállapítottan össze nem egyeztethető döntést kellene a jelen ügyben eljáró tanácsnak újra meghoznia. Az eljáró tanács tehát nemcsak az Alkotmánybíróság korábbi határozatával, hanem a Kúria iránymutatásával is önkényesen szembehelyezkedett.
- [46] 4. Az Alkotmánybíróság az Abh1.-ben alkotmányos követelményként állapította meg: a Ve. 228. § (2) bekezdése értelmezésénél és alkalmazásánál az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből következő alkotmányos követelmény, hogy a Kúria előtt folyamatban lévő felülvizsgálati ügyben az ellenérdekű fél számára a nyilatkozattétel lehetőségét biztosítani kell. A jelen ügyben vizsgált végzés [21] és [22] bekezdései szerint „a Kúria az Abh1.-ben foglalt alkotmányos követelmény alapján biztosította a jelölő szervezetek számára – a megismételt eljárásban is – a nyilatkozattételt. A Kúria felhívására a FIDESZ és a KDNP sem a jelen, sem a megelőző eljárásban nem tett nyilatkozatot.”
- [47] A Ve. 135. § (1) bekezdése szerint a bejelentett és a nyilvántartásba vett jelölő szervezetek, jelöltek és listák közhiteles, elektronikus nyilvántartását – a 4. melléklet szerinti adattartalommal – a Nemzeti Választási Iroda vezeti. A nyilvántartás változásait a nyilvántartásba vevő vagy abból törlő választási bizottság mellett működő választási iroda vezeti át a nyilvántartáson. A 4. melléklet a jelölő szervezetek, jelöltek és listák nyilvántartásának adattartalmát határozza meg. Ennek értelmében a jelölő szervezetek, jelöltek és listák nyilvántartása tartalmazza a jelölő szervezetek meghatározott adatait, továbbá a miniszter rendeletében meghatározott egyéb

- személyes adatnak nem minősülő – adatokat. Az Európai Parlament tagjainak 2019. évi választásán a választási irodák hatáskörébe tartozó feladatok végrehajtásának részletes szabályairól, a választási eredmény országosan összesített adatai körének megállapításáról, valamint a választási eljárásban használandó nyomtatványokról, valamint egyes választási tárgyú rendeletek módosításáról szóló 3/2019. (II. 27.) IM rendelet (a továbbiakban: IM rendelet) 9. melléklete szerint a formanyomtatvány tartalmazza a jelölő szervezet, a párt e-mail címe sort.
- [48] Az Alaptörvény 28. cikkében megkövetelt vélelem szerint a bíróságoknak a jogértelmezés során azt kell feltételezniük, hogy a jogszabályok előírásai a józan észnek megfelelő célt szolgálnak. Jelen ügyben ez azt a feltételezést jelenti, hogy a választási eljárásokban a választási eljárásról szóló törvényt, a Ve-t alkalmazni kell. Ha tehát – különös tekintettel a rendkívül rövid eljárási határidőkre – a Ve. 48. §-a egyszerűsített és egyértelmű kapcsolattartási módot ír elő, akkor azt az eljárás minden szakaszában, így a jogorvoslat során is alkalmazni kell. Jelen ügyben a határozat közlésekor és az eljárás során is kötelező volt az IM rendelet 9. melléklete szerinti e-mail cím használata. Minden olyan értelmezés, ami a Ve. 48. §-ában írtakhoz képest más, kevésbé gyors kapcsolattartás alkalmazását engedné meg, a Ve. rendkívül rövid határidőire tekintettel ellentétes az Alaptörvény 28. cikke által megkövetelt ésszerűség követelményével.
- [49] Az iratok alapján megállapítható, hogy a Kúria nem arra az e-mail címre küldött nyilatkozattételre felhívást, mint amit a jelölő szervezet az IM rendelet alapján megadott. Tekintettel a rövid határidőkre, ez eredményezte azt, hogy a jelölő szervezet számára a nyilatkozattétel lehetőségét – amint erre az indítvány utal – ténylegesen nem biztosította. Az Alkotmánybíróság ezért megállapította, hogy a Kúria eljáró tanácsának mulasztása ellentétben áll az Abh1.-ben kifejtett alkotmányos követelménnyel, és megsértette az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését.
- [50] 5. A leírtakra tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Kúria eljáró tanácsának Kvk.II.37.706/2019/4. számú végzése megsértette az Alaptörvény IX. és XXVIII. cikkeit, ezért a végzést megsemmisítette. Az alkotmányjogi panasszal támadott végzés megsemmisítése következtében az Alkotmánybíróság a további indítványelemeket nem vizsgálta, így azt a körülményt sem, hogy az eljárás körülményei alapján megállapítható lehet-e a Kúria eljáró tanácsának elfogultsága.
- [51] Az Alkotmánybíróság ugyanakkor emlékezteti a Kúria eljáró tanácsát az Abh2.-ben írtakra: „[a] jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság; csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki» [3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]], illetve »[a] tényállás megállapítása és az ehhez vezető bizonyítékok felvétele és értékelése, valamint a jogszabályok értelmezése a bíróságok, ezen belül is elsősorban a Kúria, nem pedig az Alkotmánybíróság hatáskörébe tartozó kérdés» [3092/2019. (V. 7.) AB végzés, Indokolás [13]]. [...] [a]z alkotmányjogi panasz-eljárásban az Alkotmánybíróság nem hoz döntést az előtte fekvő ügy érdemében, nem a rendes bírósághoz intézett kérelmet (más eljárásokban keresetet, vádat stb.) bírálja el” (Indokolás [32]). „Az Alkotmánybíróság által meghatározott kereteken belül a konkrét ügyre vonatkozó érdemi döntést ezt követően a rendes bíróságnak, jelen esetben a Kúriának kell meghoznia” (Indokolás [33]).
- [52] A konkrét ügyre vonatkoztatva ez azt jelenti, hogy a Kúria eljáró tanácsa azonos tényállás, azonos jogcím alapján a megismételt eljárásban a korábban megsemmisített végzésével azonos végzést nem hozhat. Továbbra is a Kúria feladata tehát az ügy eldöntése és ennek megindokolása az Alkotmánybíróság által meghatározott alkotmányos keretek között. Az indokolás, miként a döntés is, a Kúria sajátja, ezért a rendelkező részben foglalt döntés nem indokolható az Alkotmánybíróság határozatára hivatkozással. Az Alaptörvénnyel összhangban álló döntés meghozatala és ennek megindokolása a Kúria eljáró tanácsának hatáskörén alapuló köteleessége, amit az Alkotmánybíróság nem vehet át tőle. Mindaddig azonban, amíg az érdemi döntés nem áll összhangban az Alaptörvénnyel, az Alkotmánybíróság – megfelelő indítvány esetén – szintén hatáskörén alapuló köteleessége folytán nem tekinthet el annak megsemmisítésétől.
- [53] Az Alkotmánybíróság felhívja a Kúria figyelmét arra is, hogy megsemmisített végzésében az Alaptörvény hatálybalépése előtti alkotmánybírósági határozatokra hivatkozott. Ezek azonban az Alaptörvény negyedik módosítása 19. cikk (2) bekezdése szerint hatályukat veszítették. A rendelkezés az S) cikk előírásának megfelelően beépült az Alaptörvény Záró és vegyes rendelkezéseinek 5. pontjába. Ebből következően egyetlen állami intézmény, így a rendes bíróságok egységes joggyakorlatáért felelős Kúria sem hivatkozhat automatikusan 2012. január 1-je előtti alkotmánybírósági határozatra. Ez alól csak azok az esetek jelentenek kivételt, amikor az Alkotmánybíróság a korábbi határozatot megerősítette. Utóbbi esetben viszont nem az eredeti, hanem a korábbi alkotmánybírósági határozatot az Alaptörvény szövegére és értelmezési előírásaira is figyelemmel levő

megerősítő határozatra kell hivatkozni. Természetesen a rendes bíróságok előtt is nyitva áll a lehetőség arra, hogy az Alaptörvény R) cikk (3) bekezdésében írtak alapján, megvizsgálják, hogy egy korábbi alkotmánybíróság határozat alkalmazható-e az Alaptörvény kontextusában. Megfelelő indítvány esetén azonban az Alkotmánybíróság ezt is felülbíráhatja. Jelen esetben a Kúria ilyen értelmezésének hiányában a felülbírálat fel sem merült.

[54] 6. A határozat közzététele a Magyar Közlönyben az Abtv. 44. § (1) bekezdésének második mondatán alapul.

Budapest, 2019. június 18.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
Dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs alkotmánybíró párhuzamos indokolása

[55] Egyetértek a többségi határozat rendelkező részével, azonban a Kúria Kvk.II.37.706/2019/4. számú végzése megsemmisítésének indokait eltérő okokban látom.

[56] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése értelmében: „Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, észszerű határidőn belül bírálja el”. Az Alaptörvény szövegezéséből egyértelmű, hogy a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog az eljárásban részt vevő fél (jelen esetben az indítványozó jelölő szervezet) jogosultsága, így a többségi határozatnak kizárólag azt kellett volna vizsgálnia, hogy a Kúria támadott döntése és eljárása ezt a jogot sértette-e.

[57] A többségi határozat szerint a támadott végzés „túllépte a rendes bíróságok hatáskörét, önkényes, visszaélés a bírói függetlenséggel, ezért megsértette az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes bírósági eljáráshoz való alapjogot” (Indokolás [38]). Álláspontom szerint az az államszervezeti kérdés, hogy az Alkotmánybíróságnak és a Kúriának milyen esetben mire terjednek ki a hatáskörei, nem érintik közvetlenül az Alaptörvény XXVIII. cikkét. Önmagában az, hogy a Kúria nem az Abh1.-ben meghatározottak szerint járt el, még nem jelenti a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét. Hasonlóképpen nincs arra lehetősége az Alkotmánybíróságnak, hogy a Ve.-t értelmezze és a konkrét esetre vonatkoztassa; kizárólag az értelmezés eredményét vetheti össze az Alaptörvénnyel.

[58] Álláspontom szerint a támadott döntés megsemmisítését kizárólag arra kellett volna alapozni, hogy az sértette a jelölő szervezet véleménynyilvánítási szabadságát a vizsgált esetben.

Budapest, 2019. június 18.

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó alkotmánybíró különvéleménye

- [59] A határozattal, amely két eredményes alkotmányjogi panaszt követően immár harmadik alkalommal semmisíti meg a Kúria döntését ugyanabban az ügyben, az alábbi indokok miatt nem értek egyet.
- [60] 1. A megsemmisítés egyik indoka az, hogy a Kúria támadott végzése, mivel az ellentmond az Alkotmánybíróság korábban hozott megsemmisítő döntésének, sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését. E konklúziót vitatom.
- [61] Az Alkotmánybíróság jelen ügyben hozott döntésével lényegében a tisztességes eljáráshoz való jog újabb, az eddigi gyakorlatban még fel nem bukkant részjogosítványát alkotta meg: az alkotmánybírósági döntéseknek megfelelő bírósági döntéshez való jogot, amellyel nem értek egyet.
- [62] Utalva a 20/2017. (VII. 18.) AB határozathoz fűzött különvéleményemre úgy vélem, hogy a XXVIII. cikk (1) bekezdése alapjogként nem az objektíve vagy az Alkotmánybíróság által alkotmányjogi szempontból helyes eredményt védi a bírósági eljárás során, hanem csak annak a biztosítására hivatott, hogy megfelelő eljárásban, az eljárási garanciákra tekintettel döntsön a bíróság az adott ügyben. Így a jelen ügyben vizsgált összefüggésben az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése nem szolgálhatott volna a megsemmisítés alapjául.
- [63] Nem vitatva továbbá az Abtv. 39. § (1) bekezdésében az Alkotmánybíróság döntésének kötelező jellegéről írtakat, álláspontom e kérdésben az, hogy egy bírósági döntés önmagában attól nem válik alaptörvény-ellenessé, hogy egy korábbi alkotmánybírósági döntés rendelkező részével vagy indokolásával ellentétes. Ez az értelmezés minden bizonnyal az alkotmányozó és a jogalkotó szándékán túli eredményre vezetne. Egy bírói döntés alaptörvény-ellenessége akkor állapítható meg, ha az az Alkotmánybíróság korábbi döntésében kibontott alkotmányos követelménynek [vesd össze például: 22/2017. (IX. 11.) AB határozat], kiértelmezett alkotmányos tartalomnak, tehát kifejezetten a korábbi döntéssel is érintett alaptörvényi rendelkezésnek nem felel meg. Az alaptörvény-ellenesség viszonyítási pontja tehát mindig az Alaptörvény, nem pedig az alkotmánybírósági döntés tartalma. Ezen az sem változtat, hogy az Alaptörvény szabályainak jelentését az Alkotmánybíróság tárja fel határozataiban és végzéseiben.
- [64] 2. A megsemmisítés másik indoka az, hogy a Kúriának a Ve. 2. § (1) bekezdés e) pontjához fűzött értelmezése sérti az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésében garantált véleménynyilvánítás szabadságát.
- [65] A határozat kizárólag a Ve. értelmezésére szorítkozik, és a megsemmisítést a törvény vonatkozó rendelkezésének nem megfelelő értelmezésére alapítja. Számtalan ügy került azonban már az Alkotmánybíróság elé, amikor az alkotmányjogi panasz indítványozója szerint a bíró rosszul, adott esetben *contra legem* döntött, az Alkotmánybíróság e panaszokat azonban be sem fogadta {a teljesség igénye nélkül: 3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]; 3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [28]; 3352/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]; 3392/2012. (XII. 30.) AB végzés, Indokolás [6]; 3017/2013. (I. 28.) AB végzés, Indokolás [3]; 3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]; 3037/2014. (III. 13.) AB határozat, Indokolás [30]; 3098/2014. (IV. 11.) AB végzés, Indokolás [28]; 3182/2016. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [30]–[35]}. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint ugyanis „[a] jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. [...] A bíró bármely ténybeli vagy jogi tévedése nem teszi automatikusan tisztességtelenné az egész eljárást, mivel az ilyen tévedések teljesen soha nem küszöbölhetőek ki, azokat az igazságszolgáltatás ma ismert rendszere magában hordozza” {lásd először: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]}. Az Alkotmánybíróság tehát az Abtv. 27. §-a szerinti hatáskörében eljárva nem önmagában vett jogszabály-értelmezést végez, célja az, hogy ha az ügy eldöntése ettől függ, akkor az alkalmazott jogszabályi rendelkezésnek valamely Alaptörvényben foglalt rendelkezésre tekintettel történő tartalmát feltárja, tehát hogy az alaptörvény-konform értelmezést biztosítsa.
- [66] A jelen ügyben hozott határozat azonban egyáltalán nem támasztotta alá, hogy a Ve. 2. § (1) bekezdés e) pontjának értelmezését a szabad véleménynyilvánításhoz való jog védelme érdekében végezte volna el az Alkotmánybíróság. A támogató aláírások választási kampányban való gyűjtése kétségkívül a szóban forgó alapjog védelmi körébe tartozik, ugyanakkor a Kúria végzése nem korlátozta a jelölő szervezet aláírásgyűjtési tevékenységét, pusztán azt állapította meg, hogy az aláírásgyűjtés kapcsán elhangzott tájékoztatás ellentmondásos volt,

amely magatartás – nem pedig az aláírásgyűjtés maga – sértette a jóhiszemű és rendeltetésszerű joggyakorlás követelményét.

- [67] 3. Végezetül a határozat indokolásában szükségtelennek tartottam az arra vonatkozó okfejtést, hogy a támadott végzés a Kúria Kpkf.IV.37.702/2019/2. számú – új határozat hozatalára utasító – végzésében foglaltakkal is ellentétes. E kérdés vizsgálata ugyanis az Alkotmánybíróság döntése szempontjából nem bírt relevanciával, mi több: az alkotmányjogi panasz alapján eljáró Alkotmánybíróság hatáskörén kívül esett.

Budapest, 2019. június 18.

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/985/2019.
Közzétéve a Magyar Közlöny 2019. évi 109. számában.

• • •